

E K S A M E N

Emnekode:	BE-905
Emnenavn:	Økonomisk styring i beslutningsprosesser
Dato:	17.12.2015
Varighet:	4 timer
Antall sider inkl. forside	4
Tillatte hjelpemidler:	Kalkulator
Merknader:	Oppgaven består av 7 oppgaver. Oppgavenes vektning er gitt ved antall poeng. Du kan maksimalt oppnå 70 poeng.

Oppgave 1 (10 poeng)

Forklar de to begrepene kritisk suksessfaktor (KPI - Key Performance Indicator) og måleparameter og gi to eksempler på kritisk suksessfaktor med tilhørende måleparameter.

Forklar hva et strategikart er i forbindelse med balansert målstyring og hva som er hensikten med å bruke strategikartet.

Anta at balansert målstyring inngår som verktøy i en virksomhets styringsregime. Forklar hvilken funksjoner balansert målstyring bør ha når det gjelder implementering av virksomhetens strategi.

Oppgave 2 (10 poeng)

En bedrift selger ett produkt. Bedriften har følgende budsjetterte variable i kr. / volum:

Pris pr. enhet	200
Variabel enhetskostnad pr. enhet	120
Faste kostnader pr. år	1.200.000
Antall solgte enheter pr. år	36.000

Beregn følgende størrelser:

- Dekningsbidrag pr. enhet
- Dekningsgrad
- Nullpunkt i volum
- Nullpunktsomsetning i kroner
- Sikkerhetsmargin i prosent

Oppgave 3 (10 poeng)

Et konsern vurderer å nedlegge én av sine bedrifter (bedrift N) på grunn av forventninger om svak inntjening.

Konsernledelsen har bl.a. et resultatbudsjett for 2016 tilgjengelig for å vurdere en mulig nedleggelse, men er usikker på hvor relevante inntektene og kostnadene i dette budsjettet er.

Den ber derfor om utfyllende informasjon til de ulike budsjettpostene, som du finner i kommentarfeltet til høyre i budsjettet under.

Resultatbudsjett for 2016 for bedrift N	Beløp i tusen kr.	Kommentarer
Salgsinntekter eksternt	20 000	Ingen kommentarer
Salgsinntekter internt	6 000	Bedrift N selger halvfabrikata til en annen bedrift i konsernet. Alternativt kunne disse varene vært solgt på et eksternt marked til priser som er 20 % høyere enn ved internt salg.
Varekostnad og lønn og lønnskostnader	18 000	Ingen kommentarer
Andre betalbare kostnader	7 000	Lokalene som bedrift N holder til i eies av konsernet. I resultatbudsjettet er husleiekostnaden en del av andre betalbare kostnader, og den ligger kr 500 (tusen) under markedsverdien på tilsvarende lokaler.
Avskrivninger	2 000	Ved en nedleggelse vil anleggsmidlene kunne selges for kr 800 (tusen).
Felleskostnader	1 500	Hvis bedrift N nedlegges nå vil 1/3 av fordelte felleskostnader forsvinne. De resterende 2/3 blir i så tilfelle fordelt på de gjenværende bedriftene i konsernet.
Resultat	-2 500	

Korriger budsjetterte inntekter og kostnader for 2016, slik at disse blir relevante for en beslutning om å nedlegge produksjonen nå eller fortsette ett år til.

Oppgave 4 (10 poeng)

Redegjør for de to grunnleggende synene på årsaken til virksomheters konkurransekraft (konkurransefortrinn eller konkurranseulempe).

Oppgave 5 (10 poeng)

- Gjør rede for analysemetoden "Aktivitetsbasert kalkulasjon" (ABC-metoden).
- Hva særmerker produkter som kommer "godt" eller "dårlig" ut ved bruk av ABC metoden?
- Skiller ABC-metoden mellom faste og variable kostnader?

Oppgave 6 (10 poeng)

En virksomhet produserer fire produkter; P1, P2, P3 og P4.

Virksomheten benytter ABC for produktkalkulasjon i en modell med fem aktiviteter; A1, A2, A3, A4 og A5, der A1 er en enhetsbasert (volumbasert) aktivitet, A2 og A3 er seriebaserte, A4 er produktbasert, mens A5 er anleggsbasert.

I tabellen under finner du aktivitetskostnader samt budsjetterte tilgjengelige og utnyttede kapasiteter for 2016.

Aktivitet	Indirekte kostnad	Utnyttet kapasitet	Tilgjengelig kapasitet
A1	200 000	7000	8000
A2	400 000	500	600
A3	100 000	950	1000
A4	800 000	180	200
A5	600 000		

Beregn aktivitetssatser (kostnad per kapasitetsenhet) uten kjennskap til de bestemte kostnadsdriverne og forklar kort hvorfor det ikke er oppgitt verken tilgjengelig eller utnyttet kapasitet for A5.

Beregn produktkostnad for P2 under forutsetning av følgende tilleggsinformasjon: For hver enhet som produseres av P2 medgår det kr 100 i direkte material, kr 250 i direkte lønn, 5 kapasitetsenheter i A1, 2 kapasitetsenheter i A2, 10 kapasitetsenheter i A3 og ingen kapasitetsenheter i A4.

Oppgave 7 (10 poeng)

Interessentanalyse og vurdering av verdiskapningsbidrag er viktige deler av lean og flerdimensjonal prosessanalyse.

- Forklar hva som menes med verdiskapende, verdibærende og ikke-verdiskapende

aktiviteter, der du også kobler inn begrepene muda type 1 og 2.

- b. Redegjør kortfattet for de fem overordnede lean-prinsippene og eksemplifiser deretter hvert prinsipp.